

УДК 636.4

Г.І. ШИЛКІНА, науковий співробітник

О.П. ШИЛКІН, науковий співробітник

Л.Ц. ЖУКОВСЬКА, науковий співробітник

Закарпатська державна сільськогосподарська дослідна станція НААН
України

РЕКОМЕНДОВАНА СХЕМА СЕЛЕКЦІЙНО-ПЛЕМІННОЇ РОБОТИ В ПЛЕМІННИХ ГОСПОДАРСТВАХ ЗАКАРПАТСЬКОЇ ОБЛАСТІ В ГАЛУЗІ СВИНАРСТВА

Представлена рекомендована схема селекційної роботи в племінних свинарських господарствах області, направлена на покращення та підвищення показників продуктивності у свинарстві.

Племінна робота, велика біла порода свиней, плем молодняк, плем репродуктор, спеціалізовані заводські лінії, схрещування, схема, параметри продуктивності.

Постановка проблеми. Племінна робота по поліпшенню свинарства не можлива без даних проведення контрольної відгодівлі тварин на комплексах та господарствах області. Такі дані необхідні в селекції свинарства в процесі підбору та відбору пар ліній і родин. При створенні нової системи поліпшення свиней необхідно покласти в основу регулярну заміну племінних кнурів, які володіють добрими племінними якостями, кнурами, які мають ще кращі та вищі племінні та продуктивні якості, щоб через них впливати на продуктивність тварин усього стада. При відборі в групи тварин елітних господарств та племінних репродукторів ставлять такі необхідні умови: 1 – наявність спеціальної довідки від ветеринарної служби яка підтверджує благополуччя господарства по інфекційним захворюванням і дозволяє використання його для племінних цілей, 2 – отримання в господарстві щорічно від свиноматок не менш 1,75 опоросів в рік (в кожному опоросі 8 і більше поросят), 3 – бажання та прагнення господаря ферми проводити поліпшення свого стада сучасними способами та методами.

Принципово важливим моментом нової системи покращення свинарства є введення комбінованої оцінки кнурів-виробників. Молодих кнурців перевіряють по інтенсивності росту та оплаті корму, а також оцінюють за м'ясними якостями за допомогою ультразвукового апарату. Ці

показники коректують з даними результатів контрольного забою їхніх братів по приплоду з під свиноматки[1].

Оскільки свині великої білої породи рахуються відносно дуже плодючими та володіють високою скоростиглістю і великим ростом, ця порода була і залишається в області переважаючою. Основні зусилля в процесі селекційної роботи в області слід спрямовувати на створення в стадах племінних ферм висококласного поголів'я нововиведених спеціалізованих заводських ліній з поліпшеними показниками продуктивності. Вирощений племмолодняк, призначений для продажу, повинен відзначатися стабільно високою продуктивністю, хорошими материнськими і батьківськими ознаками, типовістю для кожної лінії, придатністю для схрещування з іншими спеціалізованими лініями великої білої породи і кнурами м'ясних та беконних порід і типів, або гібридними кнурами синтетичних ліній.

Як основний метод розведення в племрепродукторах рекомендується проводити міжлінійне схрещування свиноматок однієї спеціалізованої лінії з кнурами іншої лінії великої білої породи свиней. Вибір материнської і батьківської ліній для кожного господарства слід проводити експериментально, шляхом господарських і науково-виробничих дослідів. Тільки кращі варіанти кросів заводських ліній рекомендується широко впроваджувати на племінних репродукторах області. Ремонтні свинки повинні відзначатися підвищеною плодючістю, вирівняністю приплоду і хорошими материнськими якостями. Власним відтворенням стад племрепродуктори не повинні займатися. Все маточне поголів'я і стадо кнурів-підників повинно поповнюватися за рахунок щорічного завозу племсвинок і кнурців визначених ліній з попередньо встановлених племінних ферм [2].

Умови і методика досліджень. Параметри продуктивності для відбору в селекційні стадаплемгосподарств по великій білій породі свиней в областіпередбачають:

- вік досягнення живої маси 100 кг не більше 185 днів;
- середньодобові прирости живої маси молодняку на відгодівлі 650-700 г;
- витрати кормів на 1 кг приросту живої маси 4,0-4,5 кормових одиниць;
- багатоплідність маток не нижче 11,0 поросят;
- жива маса гнізда при відлученні в 2-місяці 180-200 кг.

Весь ремонтний молодняк в стадах племгоспів проходить прижиттєву оцінку за власною продуктивністю при середньодобових приростах живої маси не нижче 500 г.

Облікові показники, необхідні для визначення племінної цінності тварин племінних стад в господарствах області:

- щомісячне зважування ремонтного молодняку;
- вік досягнення ремонтного молодняку 100 кг живої маси;

- визначення середньодобових приростів живої маси молодняку та витрат кормів;
- взяття промірів тілобудови тварин (висота в холці над 6-7 грудними хребцями, обхват грудної клітини за лопатками, довжина тулубу від потиличної частини черепа до кореня хвоста) в 6 і 9 місяців від народження;
- індивідуальний облік парувань та опоросів;
- індивідуальний облік поросят і живої маси гнізда:
 - а) при народженні;
 - б) в 21 день від народження;
 - в) при відлученні в 2-х місячному віці.

Результати досліджень. Підвищення показників продуктивності і племінної цінності свиней у господарствах області неможливе без інтенсифікації селекційно-племінної роботи, спрямованої на подальше вдосконалення великої білої породи, забезпечення введення в стадах племінних і товарних ферм, а також фермерських та селянських індивідуальних господарств найбільш ефективних методів розведення, які базувалися б на визначних селекційних досягненнях і сприяли б максимальному використанню генетичного потенціалу тварин.

При опрацюванні системи селекційно-племінної роботи в господарствах області передбачено створення відповідної структури племінної бази, згідно якої було визначено племзаводи і племрепродуктори обласного значення.

Племінні репродуктори обласного значення за рівнем селекційно-племінної роботи повинні наближатись до рівня провідних племінних заводів. Вони мають займатися внутрішньо лінійним розведенням, вести поглиблену селекційну роботу по дальшому вдосконаленню заводських ліній і родин. Тому обов'язковим заходом у селекційно-племінній роботі в стадах цих ферм є оцінка кнурів-плідників і свиноматок методом контрольного вирощування і контрольної відгодівлі їх потомства. Основне виробниче завдання даних ферм – забезпечувати племрепродуктори другої категорії та товарні ферми висококласними племінними кнурцями і свинками спеціалізованих заводських ліній і родин.

До категорії обласного значення віднесено два племрепродуктори великої білої породи і ландрас. Необхідно зосередити роботу на створення спеціалізованого типу великої білої породи в племгосподарствах. Згідно цільового стандарту тварини повинні відзначатися такими параметрами продуктивності: багатоплідність свиноматок – 11-12 поросят на опорос; маса гнізда при відлученні – 185-190 кг; досягнення потомством на контрольній відгодівлі живої маси 100 кг у віці 180-185 днів при середньодобових приростах 720-750 г і затратах кормів на одержання 1 кг приросту – 3.6-3.7 кормових одиниць; вихід м'яса із туш – 59-60%; маса окороків – 10.5-11.0 кг.

В області необхідно створити додаткові племрепродуктори, на яких основним методом розведення буде міжлінійне внутрішньопородне

схрещування свиноматок і кнурів різних спеціалізованих ліній великої білої породи. Одержані від такого схрещування кросбредні ремонтні свинки будуть відзначатися підвищеними продуктивними якостями в умовах товарних ферм та індивідуальних господарств.

На товарних фермах як основний метод розведення рекомендується дво- і трипородне схрещування, внаслідок якого кросбредних свиноматок великої білої породи необхідно спаровувати з кнурами м'ясних порід (полтавської м'ясної породи, червоної білопоясної породи).

Такий метод розведення забезпечить підвищення продуктивності свиноматок і значне поліпшення відгодівельних, забійних і м'ясних якостей помісного поголів'я, а поки що набутий значний високоякісний генетичний потенціал галузі по репродуктивних якостях використовується лише на 45-50%, а по відгодівельних якостях ще менше на 15-20%. Забійні кондиції 110-115 кг живої маси в багатьох господарствах тварини досягають у 25-30 місяців, що в 3 рази вище показників оптимального ведення галузі.

Схема селекційно-плеємінної роботи в господарствах області передбачає пірамідальну триступінчасту структуру:

1. плеємінні заводи
2. плеємінні репродуктори
3. товарні репродуктори

Розведення свиней в регіоні проводиться згідно розробленої Системи селекційно-плеємінної роботи та обласної Програми розвитку та підтримки тваринництва і птахівництва в області до 2010-2015 року Наказом від 06.07.10. № 472. (м. Ужгород).

Рекомендується така схема для ведення селекційно-плеємінної роботи в області (Схема №1).

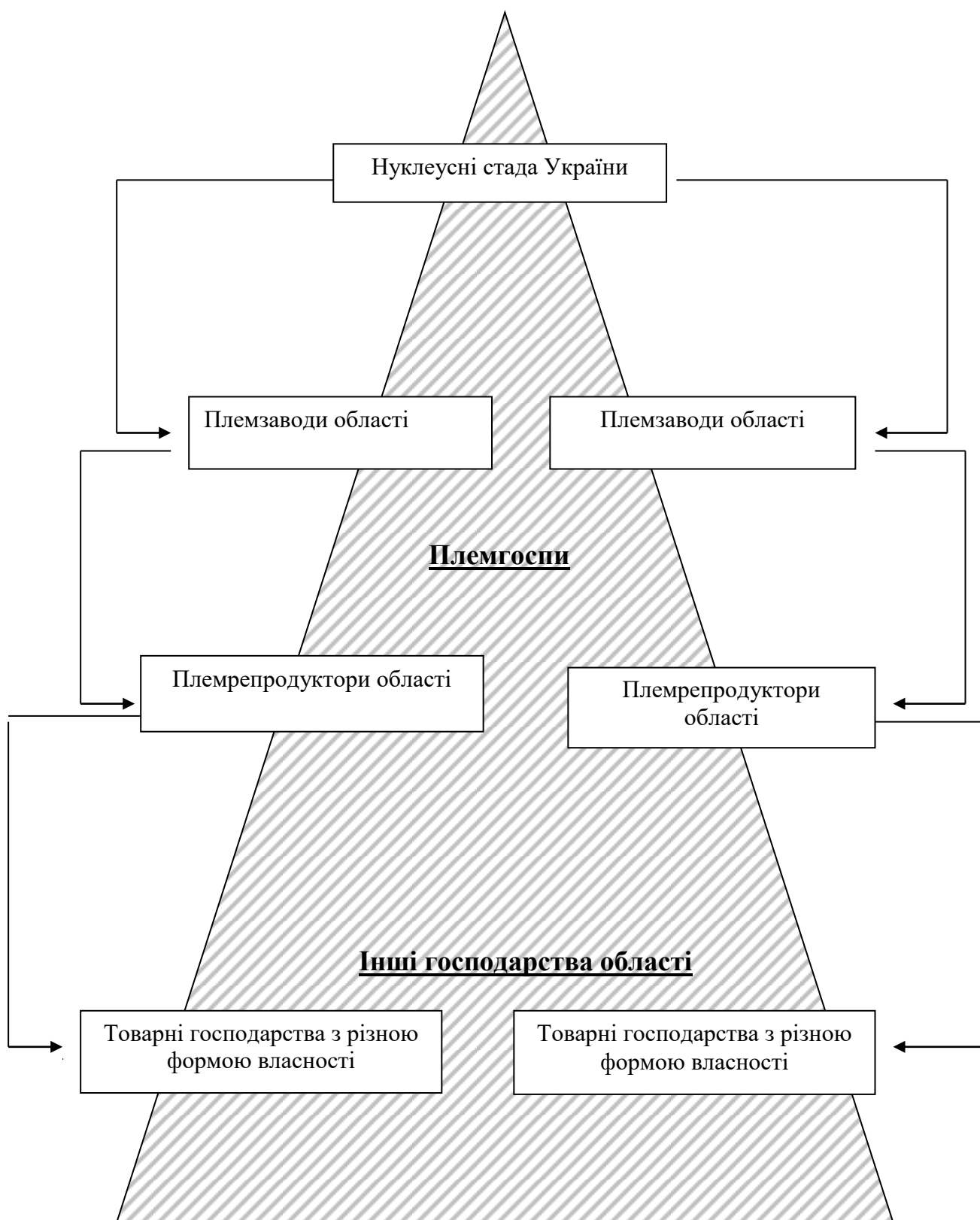
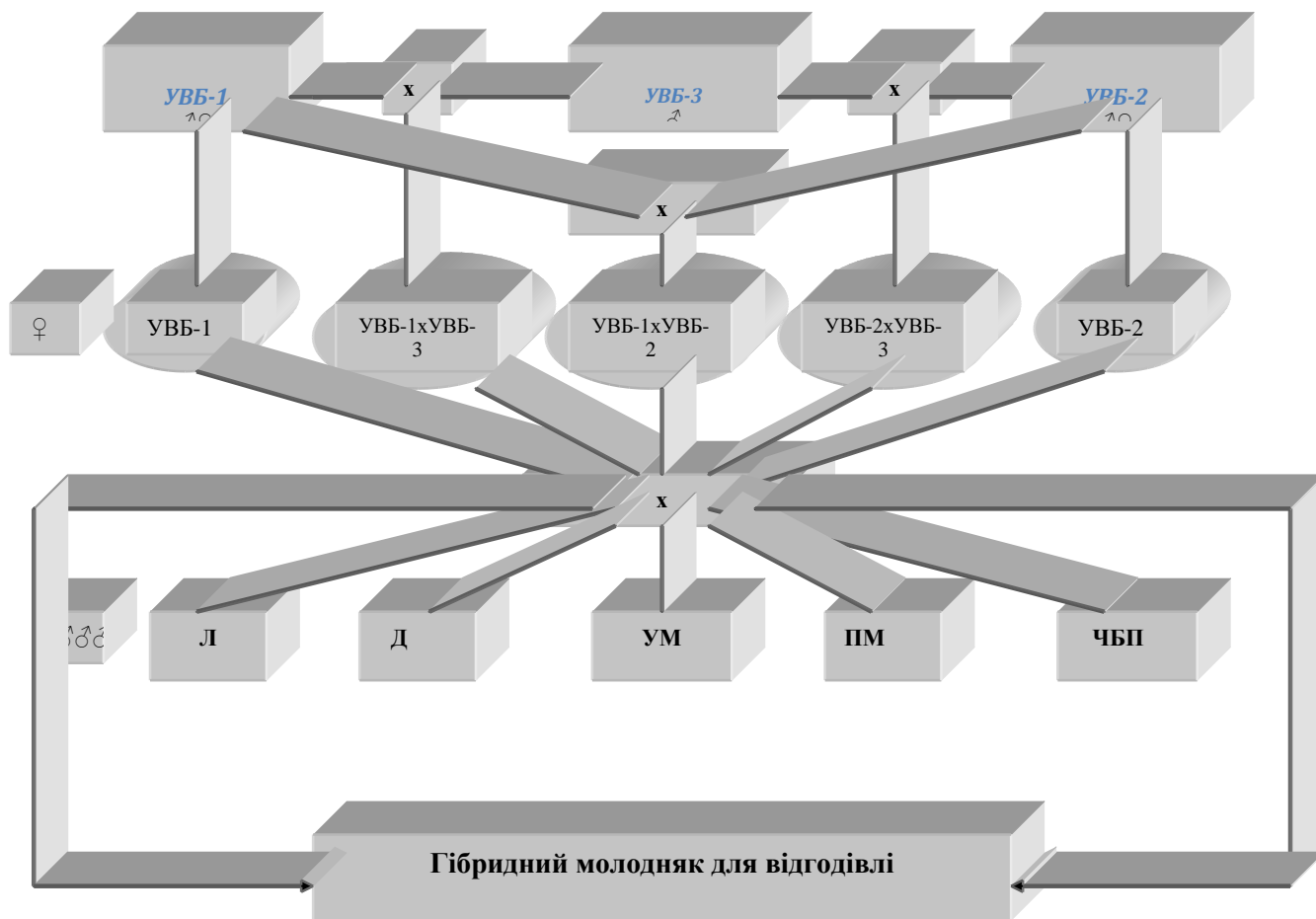

Схема №1. Схема розведення свиней в Закарпатті

*Примітка : Л – порода Ландрас, Д – порода Дюрок, УМ – порода українська м'ясна, ПМ – порода полтавська м'ясна, ЧБП - червона білопоясна порода м'ясних свиней.

Схема №2. Використання спеціалізованих типів свиней великої білої породи в системі схрещування і гібридизації.

З відсутністю активного споживача на племінну продукцію, зменшилось поголів'я в племгоспах, що в свою чергу призвело до ліквідації окремих з них, а зменшення високоякісного племінного поголів'я не могло не позначитись на збереженні досягнутого генетичного спадку. Зміна орієнтації на споживача дає поштовх на нові взаємовідносини між ними в селекційному процесі. Власнику, який одночасно є не тільки «товаровиробник», але й «споживач» молодняку для дорощування, відгодівлі свиней, а також для власного відтворення, не байдуже, яку тварину йому пропонують. Не дивлячись на значні негаразди в економіці сільськогосподарського виробництва краю намітились певні зрушення в попиті на племінний молодняк з боку селянських господарств, в яких щорічно вирощується біля 300 тис. відгодівельного молодняку свиней.

На даний час в Закарпатській області по всім категоріям господарств налічується 296,595 тис. голів свиней, в тому числі по сільськогосподарських підприємствах 28,164 тис. голів, у населення налічується 268,431 тис. голів. Виробництво м'яса всіх видів по всім категоріям господарств на січень-лютий 2014 року у живій вазі становило 13557 тонн, у тому числі по сільськогосподарських підприємствах та

фермерам становило 666 тонн, по населенню 12891 тонн. Приплід поросят по підприємствам, що займаються тваринництвом станом на січень 2014 року становив 41947 голів.

Висновки. Для покращення селекційної роботи в галузі свинарства області необхідно створити додаткові племрепродуктори, на яких основним методом розведення буде міжлінійне внутрішньопородне схрещування свиноматок і кнурів різних спеціалізованих ліній великої білої породи, впровадити використання на товарних репродукторах кнурів нових м'ясних порід вітчизняної селекції.

Рекомендувати для селекційно-племінної роботи в господарствах області пірамідальну триступінчасту структуру - племінні заводи (ПЗ) обласного та республіканського значення, племінні репродуктори (ПР) районного значення, товарні репродуктори (ТР).

Звернути увагу державних органів влади в області на загрозливу ситуацію із веденням селекційної роботи в галузі свинарства, на безсистемне безконтрольне ввезення і використання кнурів-плідників невідомого походження в племгоспах області.

Бібліографічний список

1. В.Г. Козловский Интенсивное животноводство Англии. - Изд-во: «Колос», Москва, 1967. – 335 с.

2. Створення спеціалізованих ліній свиней та їх використання на комплексах в системі промислового схрещування і гібридизації. / Методичні рекомендації, м. Львів, 1981. – Всесоюзна академія с.-г. наук ім. В.І.Леніна південне відділення. НДІ землеробства і тваринництва західних районів УРСР. – видав.: «Вільна Україна». – 14 с.

Одержано редколегією 30.09.2015 р.

Г.И. ШИЛКИНА, А.П. ШИЛКИН, Л.Ц. ЖУКОВСКАЯ

РЕКОМЕНДУЕМАЯ СХЕМА СЕЛЕКЦИОННО-ПЛЕМЕННОЙ РАБОТЫ В ПЛЕМЕННЫХ ХОЗЯЙСТВАХ ЗАКАРПАТСКОЙ ОБЛАСТИ В ОТРАСЛИ СВИНОВОДСТВА

Представлена рекомендуемая схема селекционной работы в племенных свинарских хозяйствах области, которая направлена на улучшение и повышение показателей продуктивности в свиноводстве.

G.I. SHILKINA, A.P. SHILKIN, L.C. ZHUKOVSKA

THE RECOMMENDED CHART OF PLANT-BREEDING-PEDIGREE WORK IN PEDIGREE FARMS OF TRANSCARPATHIAN AREA IN PIG-BREEDING INDUSTRY

It is presented the recommended chart of plant-breeding work in the pedigree pig-breeding farms of Transcarpathian area which is directed on an improvement and increase of indexes of the productivity in the pig-breeding industry.

**МАТЕРІАЛИ ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
«АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ЗБАГАЧЕННЯ ГЕНОФОНДУ,
СЕЛЕКЦІЯ ТА ТЕХНОЛОГІЯ КУЛЬТИВУВАННЯ
МАЛОПОШИРЕНИХ АРОМАТИЧНИХ
І ТЕХНІЧНИХ КУЛЬТУР»**